

بررسی و بازنمایی مفهوم رویکرد "منظر شهری تاریخی" و ارتباط آن با "بازآفرینی شهری"

محمد آذرمی^۱، هومن بهمن‌پور^{۲*}

۱- دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، گروه مهندسی طراحی محیط زیست، تهران، ایران

۲- دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، دانشکده علوم پایه، گروه محیط زیست، شاهرود، ایران

hooman.bahmanpour@yahoo.com

چکیده

امروزه بیش از ۵۰ درصد جمعیت کره زمین در شهرها زندگی می‌کنند. مطابق آمار رسمی جهانی، این نسبت در سال ۲۰۵۰ به ۷۰ درصد خواهد رسید. بنابراین نقش شهرها در زندگی آینده مردم کره زمین و لزوم توجه به حفاظت و توسعه پایدار در شهرها و مفاهیم و رویکردهای مرتبط با آن، برای رفع نیازها و پذیرش این جمعیت بزرگ، انکار ناپذیر مینماید. رویکرد منظر شهری تاریخی یونسکو در پاسخ به تهدیدات روز افزون حاصل از افزایش جمعیت و رشد ناموزون مناطق شهری بر منظر و مناطق فرهنگی تاریخی شهری تدوین گردیده است، با این هدف که کاهش دهنده مضرات تغییرات سریع در شهرها و مناطق تاریخی بوده و بتواند زمینه پایداری فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی را در مناطق تاریخی شهری فراهم گرداند. پژوهش حاضر، سعی در تبیین اصول، ابعاد، مفاهیم و به‌روزترین ابزار و روش‌های آن به منظور معرفی و آشنایی هرچه بیشتر پژوهشگران با این رویکرد ممتاز جهانی و تبیین لزوم بکارگیری و توجه به آن در کشور دارد. همچنین با توجه به اهمیت بازآفرینی شهری در مقوله مداخلات شهری، به مقایسه این دو مفهوم پرداخته و اهمیت و تفاوت‌ها و شباهت‌ها و رابطه میان آنها را بررسی می‌کند. روش تحقیق از نوع کیفی، هدف آن از نوع توصیفی و روش جمع‌آوری اطلاعات در آن، کتابخانه‌ای می‌باشد. این پژوهش موجب تبیین اهمیت و جایگاه رویکرد منظر شهری تاریخی در برنامه‌ریزی‌های مدیریتی شهری و روشن شدن ارتباط آن با مفهوم بازآفرینی شهری میگردد. این پژوهش همچنین، میتواند موجب توجه هرچه بیشتر به رویکرد منظر شهری تاریخی و تتبع آن مناظر فرهنگی-تاریخی و اهمیت آنها در جامعه گردد. بعلاوه کاربردی این چنین مفهومی موجب تقویت زیرساختهای شهری بویژه فرهنگی اجتماعی و همچنین تقویت صنایع مهمی چون گردشگری گردد.

واژگان کلیدی: منظر شهری تاریخی، بازآفرینی شهری، مدیریت شهری، منظر فرهنگی-تاریخی، یونسکو

۱-مقدمه

مرمت بناها و محوطه‌های فرهنگی-تاریخی همواره در طول زمان مورد توجه بوده است. انسان در طول دوره‌های تاریخی مختلف بر اساس نوع و شیوه تفکر حاکم بر اداره شهرها و جوامع، اهمیت و ارزش متفاوتی برای بافت، بناها و مناظر تاریخی قائل بوده و بر همین اساس برنامه‌هایی برای حفظ و مرمت این آثار بالارزش تدوین نموده است. نقش این آثار در معرفی جوامع مختلف و پیشینه آنان به دو دسته مهم هدف یعنی گردشگران غیربومی و نسل‌های آتی جامعه، و نیز توانایی و پتانسیل بالقوه عظیم این آثار در